

بازشناسی عناصر کالبدی معماری در بازار سنتی

مهسا شفایی ریزی^۱، سیده مرضیه طبائیان^{۲*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران

۲- استادیار، عضو هیئت علمی تمام وقت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، اصفهان، ایران، Marzieh.tabaeian1@gmail.com

چکیده

بازارهای ایرانی ستون فقرات شهر و از مهم ترین عناصر تشکیل دهنده ساختار هر شهر تاریخی است. بازار مجموعه از بناهای گوناگون می باشد که به شکل خاص و ویژه ای به یکدیگر اتصال می یابند. بازار همواره از اجزا و عناصر مختلفی تشکیل می گردد. لذا این مقاله با هدف معرفی و بررسی عناصر و فضاهای ارتباطی و معماری بازار نگارش یافته است. روش تحقیق مقاله فوق توصیفی- تحلیلی است و از منابع اسنادی، کالبدی بهره گرفته شده است. یافته تحقیق نشان می دهد بازار ایرانی با توجه به حوزه فعالیت و خدمات و ویژگی های هر شهر دارای دو دسته عناصر و فضا است. دسته اول شامل عناصر و فضاهای شهری و ارتباطی که شامل راسته اصلی، راسته ی فرعی، دالان، چهارسو و جلوخان است. دسته دوم شامل عناصر و فضاهای معماری بازار است که شامل حجره یا دکان، کاروانسرا، تیمچه، قیصریه، و انواع فضاهای خدماتی و عمومی است. دسته اول شامل فضاهای برای حرکت و ارتباط در قسمت های مختلف بازار مانند راسته اصلی که مهمترین راه شهری بازار است و چهارسوق ها که فضای ارتباطی حاصل برخورد دو راسته اصلی است. دسته دوم شامل عناصر و فضاهای معماری بازار که صرفا در فضای کالبدی بازار شکل گرفته اند و یا برای کمک به عملکرد بهتر بازار ساخته شده اند. یکی از این فضاهای معماری که صرفا در فضای بازار ایجاد شده، حجره یا دکان است که کوچکترین عنصر تشکیل دهنده بازار است و دیگر فضاها همانند کاروانسرا که در جهت کمک به عملکردهای مختلف بازار به وجود آمده اند.

واژگان کلیدی: بازار سنتی، عناصر کالبدی معماری، بازار

*مسئول مکاتبات